

Vergaderjaar 2009–2010

21 501-30**Raad voor Concurrentievermogen****Nr. 234****VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG**

Vastgesteld 15 juli 2010

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken¹ hebben enkele fracties de behoefte om over de brieven van de minister van Economische Zaken inzake verslag Raad voor het Concurrentievermogen 25 en 26 mei 2010 (21 501-30, nr. 232) en geannoteerde agenda voor de Informele Raad voor het Concurrentievermogen van 14 tot en met 16 juli 2010 (21 501-30, nr. 233) enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De vragen en opmerkingen zijn op 8 juli 2010 aan de minister van Economische Zaken voorgelegd. Bij brief van 14 juli 2010 zijn ze door de minister beantwoord.

Inhoudsopgave	blz.
• Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	1
– Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA	1
– Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP	3
– Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de D66	3
• Reactie van de minister van Economische Zaken	4
• Inleiding	4
• Antwoorden op de vragen en opmerkingen vanuit de fracties	5

I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES**Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA**

De leden van de PvdA-fractie zijn blij dat in september een mededeling van de Europese Commissie komt over een nieuw Europees industriebeleid. De nieuwe elementen, die moeten bewerkstelligen dat vanuit de economische crisis een transitie kan worden gemaakt naar een concurrerend, innovatief en eco-efficiënt Europa, spreekt deze leden aan. Het vinden van een oplossing voor grote maatschappelijke problemen, zoals

¹ Samenstelling:

Leden: Albayrak, N. (PvdA), fng voorzitter, Aptroot, Ch.B. (VVD), Smeets, P.E. (PvdA), Samsom, D.M. (PvdA), Jansen, P.F.C. (SP), Ortega-Martijn, C.A. (CU), Blanksma-van den Heuvel, P.J.M.G. (CDA), Burg, B.I. van der (VVD), Koppejan, A.J. (CDA), Graus, D.J.G. (PVV), Zijlstra, H. (VVD), Gesthuizen, S.M.J.G. (SP), Ouweland, E. (PvdD), Rouwe, S. de (CDA), Elias, T.M.Ch. (VVD), Groot, V.A. (PvdA), Tongeren, L. van (GL), Bommel, J.J.G. van (PVV), Braakhuis, B.A.M. (GL), Vliet, R.A. van (PVV), Dijkgraaf, E. (SGP), Veldhoven-van der Meer, S. van (D66) en Verhoeven, K. (D66).
Plv. leden: Jadnanansing, T.M. (PvdA), Blok, S.A. (VVD), Veen, E. van der (PvdA), Klijnsma, J. (PvdA), Irrgang, E. (SP), Wiegman-van Meppelen Scheppink, E.E. (CU), Atsma, J.J. (CDA), Dezentjé Hamming-Bluemink, I. (VVD), Koopmans, G.P.J. (CDA), Sharpe, J.E.J.W. (PVV), Ziengs, E. (VVD), Karabulut, S. (SP), Thieme, M.L. (PvdD), Hijum, Y.J. van (CDA), Weekers, F.H.H. (VVD), Dam, M.H.P. van (PvdA), Klaver, J.F. (GL), Jong, L.W.E. de (PVV), El Fassed, A. (GL), Dijk, A.P.C. van (PVV), Staaij, C.G. van der (SGP). Vacature, (D66) en Vacature, (D66).

rond vergrijzing, energie- en klimaatproblematiek, dient voorop te staan. Het voortbouwen op het huidige beleid is een goed uitgangspunt, maar deze leden vragen naar de rol die sleutelgebieden in het beleid krijgen. Hoe wordt de samenwerking met andere lidstaten van de Europese Unie bevorderd op de terreinen die de sleutelgebieden bestrijken? En hoe wordt zorggedragen voor een level playing field?

De kredietverstrekking verloopt nog altijd stroef en baart de leden van de PvdA-fractie zorgen. Op welke manier wordt de kredietverlening gestimuleerd, dan wel aangezwengeld?

Verbreding van de reikwijdte naar diensten is voor deze leden belangrijk, omdat de dienstensector in Nederland een niet onaanzienlijk deel van de economie bestrijkt. Goede samenwerking tussen industrie en diensten komt de gehele economie ten goede.

Tot slot willen de leden van de PvdA-fractie op dit onderdeel van de agenda de positie van het MKB benadrukken. Innovatie komt vooral binnen het MKB tot stand. Welke (extra) aandacht krijgt het MKB vanwege deze belangrijke rol?

Binnen de Europa 2020-strategie is de onderzoek- en innovatiestrategie één van de zogenaamde «flagship»-initiatieven. De leden van de PvdA-fractie kunnen zich vinden in het streven van de Europese Commissie om het Europese onderzoek- en innovatiebeleid beter op elkaar aan te laten sluiten. Het vinden van oplossingen voor grote maatschappelijke problemen is, herhalen deze leden, uitgangspunt. Naast technologische innovatie moet ook sociale innovatie in beeld komen. Sociale innovatie kan van grote betekenis zijn voor het optimaliseren van de arbeidsproductiviteit. Welke positie wordt sociale innovatie toegedicht?

Nederland (en Europa) kan zich met de Europa 2020-strategie de noodzakelijke kennis eigen maken en uitbouwen om de problemen en uitdagingen van de komende decennia te trotseren. De leden van de PvdA-fractie kunnen zich vinden in het standpunt van Nederland met betrekking tot het versterken van het innovatievermogen. Het verlagen van de administratieve lasten is voor deze leden speerpunt als het gaat om het creëren van de juiste randvoorwaarden. Welke inzet wordt hierop in het bijzonder gepleegd? En wat merkt het – innovatieve – MKB daar vervolgens van?

De leden van de PvdA-fractie delen de mening dat het Europees Investeringsfonds en de Europese Investeringsbank een stimulerende rol zouden moeten spelen bij de financiering van het MKB dat grensoverschrijdend technologisch onderzoek doet. Op welke wijze wordt ook gestimuleerd dat deze MKB'ers samenwerking zoeken over de grens om kennis te delen en innovaties te bewerkstelligen? Welke regionale instrumenten kunnen (extra) worden ingezet?

De leden van de PvdA-fractie stellen het op prijs dat het verlagen van de administratieve lasten onder het Kader Programma staat geagendeerd. Deze leden kunnen zich vinden in de raadsconclusies van 26 mei 2010. Hoe zijn de doelstellingen concreet geformuleerd? Welk tijdspad staat men voor ogen om de doelstellingen vervolgens te bewerkstelligen? De inzet van Nederland met betrekking tot de zogenaamde «trust based approach» en het uitbetalen van zogenaamde «lump sums», waardoor de administratieve lasten omlaag kunnen worden gebracht, spreekt deze leden aan. Ook het gebruik maken van boekhoudsystemen van de gebruiker moet absoluut tot topprioriteit worden verheven. Hoe komt deze inzet naar voren?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de agenda van dit schriftelijk overleg. Deze leden hebben een aantal vragen.

De leden van de SP-fractie delen de mening dat de industrie van cruciaal belang is voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Deze leden vragen of er landen zijn die deze mening niet delen. Hoe kijken zij dan tegen de rol van de industrie aan?

In het algemeen vragen deze leden op welke punten het kabinet verschil van inzicht verwacht als het gaat om de rol van de industrie bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en hoe het kabinet zich dan opstelt.

Verder missen de leden van de SP-fractie een aantal instrumenten die een rol zouden kunnen spelen in het industriebeleid. Bijvoorbeeld belastingen en het stellen van normen. Kan het kabinet aangeven waarom die instrumenten niet genoemd worden in de brief? Ziet het kabinet een rol voor dit soort instrumenten in het industriebeleid?

De leden van de SP-fractie vragen waarom niet wordt ingegaan op de invulling van het begrip «sociale innovatie». Uit allerlei onderzoeken blijkt dat hier veel potentie ligt. Uit eerdere brieven en uitlatingen van het kabinet blijkt bovendien dat het kabinet het belang hiervan inziet. Kan het kabinet aangeven op welke wijze het kabinet in Europees verband sociale innovatie gaat stimuleren? Is het kabinet het met deze leden eens dat het zogenaamde «Rijnlandse Model» hierbij een stimulerende rol kan spelen, omdat er in dat model een betere balans is tussen de machtsposities van verschillende stakeholders?

Kan het kabinet ten slotte aangeven op welke wijze het effect van het Europese innovatiebeleid gemeten kan worden? De leden van de SP-fractie hebben er begrip voor dat het bij (fundamenteel) onderzoek moeilijk is om aan effect- of resultaatmeting te doen. Zou dit wel een mogelijkheid zijn bij (meer marktgerichte) innovatie?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de D66

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Informele Raad voor het Concurrentievermogen. Op basis van de brief van het kabinet hebben deze leden een aantal opmerkingen en vragen.

De leden van de D66-fractie ondersteunen het verzoek van het kabinet om de invloed van schaarste van grondstoffen op de concurrentiepositie van de Europese industrie nader te onderzoeken. Ten aanzien van de noodzaak van maatwerk voor bepaalde industriële sectoren vragen zij aan het kabinet wat bedoeld wordt met de zin «dat op economische gronden nader moet worden gekeken naar de randvoorwaarden in bepaalde sectoren»? Welk afwegingskader wordt daarbij gehanteerd?

Ten aanzien van de toegevoegde waarde van een Europese aanpak voor elektrische auto's, vragen de leden van de D66-fractie aan het kabinet te onderbouwen waarom hier een duidelijke toegevoegde waarde ligt. Kan het kabinet voorbeelden geven van andere sectoren waar zij van mening is dat een dergelijke aanpak interessant zou kunnen zijn? Bestaat voor deze sectoren ook internationaal draagvlak voor het ontwikkelen van een internationale aanpak?

De leden van de D66-fractie ondersteunen het belang van innovatie als motor voor economische groei en de cruciale rol van de beschikbaarheid van voldoende kapitaal om die motor te laten draaien. Daarnaast is het realiseren van het Europese Unie octrooi een belangrijke stap.

Uit de geannoteerde agenda blijkt dat het kabinet de overall doelstelling van drie procent van het bruto nationaal product in Research & Development in 2020 ondersteunt. Deze Europese doelstelling moet vertaald worden in nationale hervormingsplannen. Op welke manier krijgt deze doelstelling gestalte in het Nederlandse beleid? Is het kabinet voornemens in het Nederlandse hervormingsplan de doelstelling van drie procent over te nemen?

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat het MKB een belangrijke rol speelt in innovatie, met name het MKB met significante groeipotentie. Het Eurostars programma richt zich op die snelle groeiers. Het programma wordt door het kabinet echter genoemd in de context van kredietverstrekking en Venture Capital, terwijl de Nederlandse participanten in Eurostars een subsidie krijgen. Is het kabinet van plan de wijze van deelname aan Eurostars te veranderen? Zo ja, kan het kabinet aangeven welke concrete wijzigingen worden voorgesteld? Ten aanzien van de aansluiting van de nationale en internationale kredietgarantie-regelingen vragen deze leden in hoeverre Nederlandse partijen een partnerschap hebben gesloten met de Europese Investeringsbank voor het «Risk Sharing Finance Facility» instrument. Hoe verhouden innovatie en onderzoekpartnerschappen zich tot de «Knowledge and Innovation Communities» waarvan de eerste serie relatief recent door het European Institute for Technology zijn gelanceerd?

Ten aanzien van de vereenvoudiging van deelname aan het Kaderprogramma voor Research & Development, zouden de leden van de D66-fractie gaarne de volgende vragen stellen. Hoe verhoudt de mededeling van de Europese Commissie zich tot eerdere vereenvoudigingvoorstellen die de Europese Commissie in 2005 deed? Worden voorstellen daaruit, die niet door het huidige voorstel worden afgedekt, nog op andere wijze geïmplementeerd? Ten aanzien van de resultaatgerichte financiering zijn deze leden van mening dat dit verder uitgewerkt en uitgelegd dient te worden. Volgens deze leden dient voorkomen te worden dat een resultaatgerichte financiering zou leiden tot het niet meer financieren van risicovol, maar potentieel baanbrekend onderzoek. Deze leden zijn van mening dat publieke middelen hier juist een marktfalen oplossen. Is het kabinet van plan om bij een discussie over het aanpassen van het financiële reglement ook de problemen rond de «Joint Technology Initiatives» aan te kaarten?

II. REACTIE VAN DE MINISTER

Inleiding

Mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bied ik u hierbij de reactie aan op het verslag van het schriftelijk overleg naar aanleiding van de geannoteerde agenda van de Informele Raad voor Concurrentievermogen (RvC) van 14-16 juli te Louvain-la-Neuve en Brussel. Ik merk op dat deze onderwerpen nog terugkomen voor besluitvorming tijdens een formele Raadsvergadering. Het betreft nu slechts een informele uitwisseling van gedachten.

Antwoorden op vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Europees industriebeleid

De leden van de PvdA-fractie geven aan dat de kredietverstrekking nog altijd stroef verloopt en vragen op welke manier de kredietverlening wordt gestimuleerd, dan wel aangezwengeld.

Ik heb vanaf het begin onderkend dat de financiering van het bedrijfsleven problemen opleverde en daar ook actie ondernomen. Begin 2008 heb ik de garantieregeling voor het mkb (BMKB) verruimd en vervolgens ook garantieregelingen voor de financiering van grotere bedrijven in het leven geroepen (Garantie Ondernemingsfinanciering). Deze regelingen en de garantieregeling voor risicokapitaal (Groeifaciliteit) heb ik vervolgens verder verruimd.

In aanvulling daarop faciliteer ik initiatieven en *pilots* om het mkb te ondersteunen bij hun kredietaanvragen. Op 1 juli jl. heb ik samen met de minister van Financiën per brief de Kamer geïnformeerd over de problematiek van het buffervermogen (kamerstuk 31 311, nr. 59). In de brief wordt gemeld dat ik twee *pilots* ondersteun op dat gebied en dat de komende maanden benut zullen worden om de mogelijkheden van een fondsregeling uit te werken. Tevens hebben we in die brief aangegeven dat de verlenging van de uitbreidingen van het garantie-instrumentarium in het kader van de begrotingsvoorbereiding worden gezien (motie Tang/Pieper van 10 februari jl. waarin gevraagd wordt om de mogelijkheden te onderzoeken om private fondsinitiatieven te ondersteunen die gericht zijn op het versterken van het eigen vermogen van mkb-bedrijven, en daarbij met name te kijken of dit gedaan kan worden door bijvoorbeeld een garantstelling of een beperkte overheidsparticipatie).

Ook op Europees niveau worden de nodige acties ondernomen. Ik noem hier de Europese Investerings Bank (EIB), die een groot bedrag heeft vrijgemaakt voor mkb-financiering, waarvan Nederlandse banken goed gebruik maken. Daarnaast hebben ook enkele grote Nederlandse bedrijven financiering van de EIB ontvangen en zijn binnen het Kaderprogramma voor Concurrentievermogen en Innovatie (CIP) middelen beschikbaar om de financiering van het mkb in lidstaten te ondersteunen.

De leden van de SP-fractie delen de mening dat de industrie van cruciaal belang is voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. De leden vragen of er landen zijn die deze mening niet delen. De leden vragen hoe zij aankijken tegen de rol van de industrie. In het algemeen vragen de leden op welke punten het kabinet verschil van inzicht verwacht als het gaat om de rol van de industrie bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en hoe het kabinet zich dan opstelt.

Het besef dat de industrie niet alleen van belang is voor economische groei en banen, maar dat de kennis, technologie, producten en diensten van de industrie ook van belang zijn voor het oplossen van maatschappelijke problemen (zoals duurzaamheid) wordt door veel landen onderkend. Deze brede visie komt in toenemende mate terug in beleidsdiscussies van de Europese Unie, maar ook bijvoorbeeld in die van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Dat de Europese industrie een belangrijke rol zal moeten spelen in de maatschappelijke uitdagingen die voor ons liggen, vormde een belangrijk onderdeel van de Raadsconclusies van maart jl. over EU-industriebeleid.

De leden van de SP-fractie missen een aantal instrumenten die een rol zouden kunnen spelen in het industriebeleid. Bijvoorbeeld belastingen en het stellen van normen. Zij vragen of het kabinet kan aangeven waarom die instrumenten niet genoemd worden in de brief en of het kabinet een rol ziet voor dit soort instrumenten in het industriebeleid.

Nederland is van mening dat industriebeleid primair tot de verantwoordelijkheid van de lidstaten behoort. Bij het creëren van de juiste voorwaarden is er op onderdelen ook een belangrijke rol voor de Europese Unie weggelegd. Het heffen van belastingen behoort tot de verantwoordelijkheid van de lidstaten. Waar het gaat om normen heeft de Commissie mogelijkheden, denk aan (vaak de lidstatenoverstijgende) maatschappelijke thema's als milieu en voedselveiligheid. Het is voor het Europese industriebeleid een uitdaging om dergelijke normen zo in te richten dat zowel een maatschappelijk doel wordt gediend, als tegelijkertijd ook de concurrentiepositie van het bedrijfsleven wordt gestimuleerd, bijvoorbeeld omdat innovatie wordt uitgelokt.

De leden van de D66-fractie vragen, ten aanzien van de noodzaak van maatwerk voor bepaalde industriële sectoren, wat het kabinet bedoelt met de zin «dat op economische gronden nader moet worden gekeken naar de randvoorwaarden in bepaalde sectoren». Zij vragen zich af welk afwegingskader daarbij wordt gehanteerd. De leden van de D66-fractie vragen of het kabinet voorbeelden kan geven van andere sectoren waar zij van mening is dat een aanpak zoals op het terrein van elektrisch rijden interessant zou kunnen zijn.

Nederland is van mening dat in de komende industriemededeling moet worden voortgebouwd op het huidige EU-industriebeleid. Dit houdt in dat het industriebeleid gebaseerd moet zijn op een horizontale aanpak. Zoals ook in het verleden is gebeurd, bijvoorbeeld bij het Cars 21-initiatief, kan de EU op economische gronden nader kijken naar knelpunten of belemmeringen in de randvoorwaarden van specifieke sectoren of thema's. Relevante gronden zijn bijvoorbeeld een hoge mate van grensoverschrijdendheid en een groot belang voor de Europese economie ten algemene dan wel meer specifiek voor innovatie en de overgang naar een duurzame economie. Een *bio-based economy* is in dat licht een thema waaraan kan worden gedacht.

De leden van de D66-fractie vragen op welke manier de Europese R&D-doelstelling, van drie procent van het bruto nationaal product in Research & Development in 2020, gestalte krijgt in het Nederlandse beleid. Zij vragen of het kabinet voornemens is in het Nederlandse hervormingsplan de doelstelling van drie procent over te nemen.

In juni heeft de Europese Raad de hoofddoelen van de Europa 2020-strategie vastgesteld. Aan de lidstaten is gevraagd om op basis van de hoofddoelen nationale doelen vast te stellen. Vanwege de demissionaire status van het kabinet is wat betreft de kwantitatieve nationale invulling van de doelen voor de komende jaren terughoudendheid geboden. Een nieuw kabinet zal definitief uitsluitsel geven over de Nederlandse inzet op elk van de doelen, waaronder ook het R&D-doel. Het nieuwe kabinet zal de invulling van het nationale doel ook mee moeten nemen in het hervormingsprogramma.

Ten aanzien van de toegevoegde waarde van een Europese aanpak voor elektrische auto's, vragen de leden van de D66-fractie aan het kabinet te onderbouwen waarom hier een duidelijke toegevoegde waarde ligt.

Nederland steunt de integrale en technologie-neutrale aanpak van schone en energie-efficiënte voertuigen op EU-niveau. Het is goed dat het beleidskader voor verschillende soorten «groene» voertuigen in onderlinge samenhang wordt gezien. Alle opties die er bestaan voor het terugdringen van verkeersemisies zullen moeten worden benut om de klimaatdoelstellingen te halen.

Voor een succesvolle marktintroductie van elektrisch vervoer is een aantal specifieke acties op EU-niveau nodig. Standaarden, veiligheid, onderzoek en innovatie en Europese regelgeving op het terrein van emissienormen van voertuigen staan centraal in het Actieplan en in de conclusies van de Raad voor Concurrentievermogen van 25 en 26 mei jl. over schone en energie-efficiënte voertuigen. Acties op deze terreinen komen in grote lijnen overeen met de Nederlandse wensen, zoals verwoord in de Kamerbrief over de Informele Raad voor Concurrentievermogen van 7–9 februari jl. (TK 21 501-30, nr. 220). Zo is het noodzakelijk om te komen tot standaardisatie van oplaadinfrastructuur voor elektrische auto's, omdat in 2011 de eerste elektrische auto's op de markt moeten kunnen komen. Ook zijn proefprojecten nodig met het oog op de interoperabiliteit van elektrische voertuigen op het hele EU-gebied. Nederland steunt dan ook het voornemen van de Commissie om een EU-brede proeftuin voor elektromobiliteit te lanceren. Om te komen tot afstemming over uniforme laad- en betaalinfrastructuur, veiligheid en inpassing van *smart grids* zijn grensoverschrijdende proeftuinen van belang.

Innovatiebeleid

De leden van de PvdA-fractie vragen hoe de samenwerking met andere lidstaten van de Europese Unie wordt bevorderd op de terreinen die de sleutelgebieden bestrijken. De leden van de PvdA-fractie vragen hoe wordt zorg gedragen voor een level playing field.

Alle innovatieprogramma's, dus ook de programma's die invulling geven aan de sleutelgebieden, richten zich tevens op internationale samenwerking op het gebied van onderzoek en ontwikkeling. Ieder innovatieprogramma stelt daartoe een internationaliseringstrategie op, waarin ook de aansluiting van onderzoek en innovatieactiviteiten met andere lidstaten van de Europese Unie een rol speelt. Door deze aansluiting zullen de onderzoeksactiviteiten in de innovatieprogramma's en de Europese onderzoeksagenda elkaar versterken. De partijen in innovatieprogramma Point One op het sleutelgebied «High Tech Systems & Materials» zijn bijvoorbeeld goed vertegenwoordigd in de ontwikkeling van de Europese gezamenlijke technologie initiatieven ENIAC en ARTEMIS. De initiatiefnemers van het innovatieprogramma «Food Nutrition Delta» op het sleutelgebied «Food & Flowers» hebben bijgedragen aan het Europees technologieplatform «Food for Life» en programmeren hun onderzoek inmiddels actief samen met andere Europese lidstaten via het bredere gezamenlijk programmeren initiatief «a healthy diet for a healthy life», waarin ook ZonMW voor het brede gezondheidsonderzoek actief is.

Als het gaat om het zorg dragen voor een gelijk speelveld ziet de Europese Commissie toe op de naleving van de Europese regels van de interne markt en staatssteun en daarmee dus op een eerlijk speelveld. Opereren landen niet binnen deze Europese kaders, dan worden zij daarop aangesproken door de Europese Commissie.

De leden van de PvdA-fractie vragen welke extra aandacht het mkb krijgt vanwege de belangrijke rol die mkb vervult bij innovatie. Ook vragen zij naar de speciale inzet voor het verlagen van administratieve lasten als randvoorwaarde bij innovatie en wat het -innovatieve- mkb daar van merkt. Tenslotte vragen zij op welke wijze gestimuleerd wordt dat deze

mkb'ers samenwerking zoeken over de grens om kennis te delen en innovaties te bewerkstelligen? Welke regionale instrumenten kunnen (extra) worden ingezet?

Nederland vraagt in Europa om extra aandacht voor innovatie in het mkb. Europa kan bijdragen aan het inzichtelijk maken en vergemakkelijken van grensoverschrijdende activiteiten op het gebied van onderzoek, innovatie en ondernemerschap. Het Kaderprogramma voor Concurrentievermogen en Innovatie (CIP) richt zich daarom specifiek op het mkb. Uit dit programma wordt onder meer het Enterprise Europe Network gefinancierd. Dit netwerk opereert vanuit een gezamenlijke Europese netwerk, maar de informatievoorziening verloopt via nationale kanalen, die meer vertrouwd en makkelijker toegankelijk blijken voor de ondernemer. Voor verbetering van de toegang tot voldoende risicofinanciering zet Nederland in op een betere toegankelijkheid van de Europese instrumenten binnen het CIP te weten de garantieschema's voor het mkb en de cofinanciering van risicokapitaalfondsen via het EIB/EIF. Verder zet Nederland in op vereenvoudiging van deelname aan het Kaderprogramma, waarvan het mkb voordeel kan hebben. Dit komt verderop in deze brief aan de orde.

Daarnaast worden ook de structuurfondsen specifiek ingezet voor het bevorderen van kennis en innovatie. De programma's voor grensoverschrijdende regionale samenwerking (Europese Territoriale samenwerking, ook bekend als «Interreg») hebben in de huidige periode (2007–2013), vooral op initiatief van Nederland, een sterkere focus op innovatie en grensoverschrijdende samenwerking van mkb-bedrijven. Deze subsidies voor grensoverschrijdende samenwerking hebben de afgelopen jaren bewezen aan de behoefte van het bedrijfsleven te voldoen. Er hebben veel bedrijven van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Nederland zet zich in Europa in om in de toekomst nog sterker in te zetten op het ondersteunen van mkb-bedrijven in grensgebieden en op sterke en kansrijke grensoverstijgende clusters. Hierbij hoort nadrukkelijk het mogelijk maken van grensoverstijgende samenwerking tussen en binnen clusters (bestaande uit bedrijven en kennisinstellingen die zich binnen een bepaald geografisch gebied specialiseren in een economische sector).

Ik ben het eens met de leden van de PvdA-fractie dat het verlagen van administratieve lasten en de daarmee samenhangende vereenvoudiging van regelgeving en procedures belangrijke randvoorwaarden zijn. Onnodige regeldruk drukt relatief zwaar op de schouders van het mkb. Het is van cruciaal belang om de ambities voor betere regelgeving hoog te houden. Dit is ook een boodschap die het kabinet sterk uitdraagt bij de besprekingen over innovatiebeleid, zowel in het verleden als ook bij de komende bespreking. Zo staat Nederland positief tegenover de mkb-toets in *impact assessments* van nieuwe wetgeving, en het vroegtijdig betrekken van het mkb als specifieke *stakeholder* bij nieuwe Europese regelgeving. Ook zouden we goed moeten kijken naar de mogelijkheden van een verlicht regime voor kleine bedrijven voor bepaalde Europese regelgeving. Juist kleine bedrijven worden vaak onevenredig belast met dergelijke regelgeving. Ik denk hierbij met name aan jaarrekeningen, statistieken, etikettering en arbo-richtlijnen. Het kabinet kijkt daarbij uit naar de mededeling van de Commissie over betere regelgeving (smart regulation) die de Commissie in het najaar uit zal brengen. In aanvulling op de voortgang voor betere regelgeving is het voor het mkb ook van belang om de verschillende instrumenten op EU-niveau toegankelijker te maken. Mede door inzet van Nederland staat dit thema hoog op de agenda. Ik verwijs hierbij naar de antwoorden op andere vragen van de fracties ter voorbereiding op deze Informele Raad voor Concurrentievermogen.

De leden van de SP-fractie vragen welke positie sociale innovatie wordt toegedicht, op welke wijze het kabinet in Europees verband sociale innovatie gaat stimuleren en of het Kabinet het met de leden eens is dat het zogenaamde «Rijnlandse Model» hierbij een stimulerende rol kan spelen.

Sociale innovatie is een vorm van «niet-technologiegedreven» innovatie en een verzamelnaam voor vernieuwingen van management, werkorganisatie, arbeidsrelaties (leidinggevende – medewerkers) en arbeidsverhoudingen (medezeggenschap en sociale partners). Sociale innovatie is naast en in samenhang met technologische innovatie nodig om de technologische innovatie beter te kunnen benutten, om de talenten van mensen te ontwikkelen, om de arbeidsproductiviteit te verhogen en om het innovatief vermogen van organisaties te vergroten. Door middel van sociale innovaties zijn ondernemingen beter in staat de bestaande (technologische) kennis te benutten.

Zowel op nationaal als Europees niveau vinden er inspanningen plaats om sociale innovatie te stimuleren. De overheid heeft hierbij een ondersteunende rol. Om sociale innovatie in Nederland te stimuleren is in 2006 het Nederlands Centrum voor Sociale Innovatie (NCSI) opgericht door sociale partners en kennisinstellingen, waaraan de ministeries van EZ, OCW en SZW financieel bijdragen. De nadruk van de activiteiten van het NCSI ligt op bewustwording en de uitwisseling van kennis van effectieve en succesvolle aanpakken.

Ook in het Europese Kaderprogramma voor Concurrentievermogen en Innovatie (CIP) wordt niet-technologische innovatie al ondersteund, bijvoorbeeld door het bij elkaar brengen van experts en gebruikers in netwerken. In de discussie over de toekomst van het CIP zal Nederland zich inzetten voor het belang van niet-technologische innovatie. Bij niet-technologische innovatie is het dan vooral belangrijk om bewustzijn van het belang van innovatie te creëren, om *good practices* uit te dragen, nieuwe toepassingen uit te lokken door zelf als vrager/ gebruiker op te treden (innovatiegericht inkopen), experimenteerruimte te faciliteren (living labs) en ICT te stimuleren.

De leden van de SP-fractie vragen op welke wijze het effect van het Europese innovatiebeleid gemeten kan worden. Zij geven daarbij aan er begrip voor te hebben dat het bij (fundamenteel) onderzoek moeilijk is om aan effect- of resultaatmeting te doen, maar vragen of dit wel mogelijk zou zijn bij (meer marktgerichte) innovatie?

Het meten van de effecten van het Europese onderzoeks- en innovatiebeleid vindt plaats via evaluaties van individuele onderzoeks- en innovatie-instrumenten. De evaluaties worden afhankelijk van het karakter van het instrument op het Europese of het nationale niveau uitgevoerd. Deze evaluaties kunnen pas na enkele jaren plaatsvinden. Bij de evaluaties, van zowel de Europese als nationale onderzoeks- en innovatiebeleidsinstrumenten, worden verschillende elkaar aanvullende onderzoeksmethoden gehanteerd: statistische (econometrische) methoden, enquêtes en interviews onder bedrijven en kennisinstellingen en casestudies. Ook voorafgaand aan de invoering van nieuw Europees of nationaal onderzoeks- en innovatiebeleid wordt op basis van reeds beschikbare theoretische en empirische informatie nagegaan te worden welke effecten van dat beleid verwacht kunnen worden op R&D en innovatie.

Daarnaast worden de R&D- en innovatieprestaties gemonitord om periodiek te bezien in hoeverre vordering wordt bereikt bij het bereiken van R&D- en innovatiedoelstellingen. Dit laatste gebeurt voor innovatie

via de European Innovation Scoreboard waarover de Tweede Kamer jaarlijks, via de begroting, geïnformeerd wordt.

De leden van de D66-fractie stellen dat het Eurostars-programma zich richt op snelle groeiers en dat het programma door het kabinet wordt genoemd in de context van kredietverstrekking en Venture Capital, terwijl de Nederlandse participanten in Eurostars een subsidie krijgen. De leden vragen zich af of het kabinet van plan is de wijze van deelname aan Eurostars te veranderen en zo ja welke concrete wijzigingen worden voorgesteld.

De leden van de D66-fractie hebben gelijk dat Eurostars een subsidieprogramma is. Dit programma is in deze context opgenomen aangezien het programma, door middel van subsidieverlening, bijdraagt aan de beschikbaarheid van middelen voor innovatie bij het mkb. Met dit programma worden R&D-projecten van het innovatieve mkb te ondersteund. Het Eurostars-programma wordt door betrokken partijen positief beoordeeld. Gezien deze goede ervaringen ziet dit kabinet geen aanleiding om de vormgeving van het programma aan te passen.

De leden van de D66-fractie vragen in hoeverre Nederlandse partijen een partnerschap hebben gesloten met de Europese Investeringsbank voor het «Risk Sharing Finance Facility»-instrument.

In de brief «Naar een robuuste kenniseconomie» van september 2009 is aangekondigd dat het kabinet onderzoek doet naar samenwerking met de Europese Investeringsbank (EIB) bij de innovatiekredieten. Nederland is momenteel in goed overleg met de EIB om te bekijken hoe in de context van de Risk Sharing Finance Facility een samenwerkingsovereenkomst voor de Innovatiekredieten gesloten kan worden. Mocht het tot een samenwerking komen dan zal de Tweede Kamer daarover worden geïnformeerd.

De leden van de D66-fractie vragen hoe de innovatie en onderzoekspartnerschappen zich verhouden tot de «Knowledge and Innovation Communities» waarvan de eerste serie relatief recent door het European Institute for Technology zijn gelanceerd?

Het Europees Instituut voor Innovatie en Technologie (EIT) moet gestalte krijgen door middel van zogenaamde Kennis- en Innovatiegemeenschappen (*Knowledge and Innovation Communities*, kortweg KIC's). De KIC's zijn vooral bedoeld voor het bij elkaar brengen van onderzoek, onderwijs en innovatie, alle drie de hoeken van de kennisdriehoek.

De Europese Commissie studeert op dit moment nog op het instellen van de Onderzoek- en Innovatiepartnerschappen. Het instellen hiervan is aangekondigd in de Europa 2020-strategie voor groei en banen. In deze mededeling geeft de Commissie aan dat deze partnerschappen niet als een nieuw instrument moeten worden gezien, maar bedoeld zijn om alle verschillende bestaande en nieuwe activiteiten, beleidsprogramma's en subsidie-instrumenten binnen een thema dat nauw samenhangt met een belangrijke maatschappelijke uitdaging te stroomlijnen. Het is hierbij nog onduidelijk hoe dit zal samenhangen met de KIC's van het EIT. Het kabinet kijkt uit naar de plannen voor deze partnerschappen en zal deze vooral ook beoordelen op de bijdragen aan het stroomlijnen van het Europese instrumentarium, waarvan het EIT onderdeel uitmaakt.

Vereenvoudiging Kaderprogramma

De leden van de PvdA-fractie stellen het op prijs dat het verlagen van de administratieve lasten onder het Kaderprogramma staat geagendeerd. Deze leden kunnen zich vinden in de raadsconclusies van 26 mei 2010. Zij vragen of de doelstellingen concreet zijn geformuleerd en welk tijdspad men voor ogen staat om de doelstellingen vervolgens te bewerkstelligen?

De inzet van Nederland met betrekking tot de zogenaamde «trust based approach» en het uitbetalen van zogenaamde «lump sums», waardoor de administratieve lasten omlaag kunnen worden gebracht, spreekt de leden van de PvdA-fractie aan. Ook vinden deze leden dat het gebruik maken van boekhoudsystemen van de gebruiker absoluut tot topprioriteit moet worden verheven. Zij vragen zich af hoe deze inzet naar voren komt.

Met betrekking tot concretisering van de doelstellingen van de Commissie kan onderscheid worden gemaakt in drie soorten maatregelen voor de vereenvoudiging van het Kaderprogramma (KP). Dit zijn:

- verbetering van processen en instrumenten binnen huidige wet- en regelgeving die moeten leiden tot grotere transparantie en verkorting van de termijn voor subsidietoekenning en -betaling
- maatregelen die wijzigingen van de regels vereisen, bijvoorbeeld een bredere acceptatie van gebruikelijke boekhoudingpraktijken
- wijzigingen waarvoor zowel de regels als het kostenbasismodel aangepast moeten worden. Hierbij denkt de Commissie er aan meer te gaan financieren op basis van resultaten.

Met betrekking tot de eerste soort wijzigingen, het verbeteren van processen en instrumenten binnen huidige wet- en regelgeving, steunt Nederland het streven om de regels uniformer toe te passen en de subsidietoekenning- en betalingstermijn te verkorten. Voor wat betreft het tijdspad waar de leden van de PvdA naar vragen ondersteunt Nederland hier de ambitie van de Commissie om deze wijzigingen nog tijdens de looptijd van het huidige kaderprogramma te implementeren.

Voor de wijzigingen in de tweede soort maatregelen is de Nederlandse inzet om de controlelast te verminderen en deelnemers waar mogelijk om minder informatie te vragen. Nederland heeft hier zelf goede ervaringen mee. In de aanloop naar de mededeling heeft Nederland de ervaringen met de op vertrouwen gebaseerde benadering (*trust based approach*) onder het eigen subsidiekader ook actief uitgedragen richting de Europese Commissie. Ook ondersteunt Nederland het streven om meer gebruik te maken van de boekhoudsystemen van deelnemers aan het KP. Daarnaast is Nederland er voorstander van deelnemers aan het KP de keuze te bieden tussen verschillende vormen van financiering, door niet langer alleen het systeem van vergoeding van feitelijke kosten (*actual costs*-systeem) toe te passen. Nederland steunt ook de inzet van de Commissie om voor specifieke gevallen betaling door middel van forfaitaire bedragen (*lump sums*) te introduceren binnen het KP. Nederland draagt deze standpunten actief uit, zoals onder andere tijdens de Raad voor Concurrentievermogen van mei is gebeurd.

Voor wat betreft het tijdspad van deze tweede soort maatregelen zijn er door de Commissie nog geen specifieke voorstellen gedaan. De Commissie is hierin terughoudend, omdat het aanpassen van voorwaarden tijdens de looptijd van het huidige KP ook aanpassingen van deelnemers vergt. Daarnaast zijn financieringsvormen (forfaitaire bedragen, feitelijke kosten) ook onderdeel van de discussie rond de herziening van het financieel reglement van de EU, die naar verwachting niet voor eind 2011 wordt afgerond. Nederland erkent de mogelijke nadelen van het tussentijds

aanpassen van de voorwaarden. Desalniettemin is Nederland er voorstander van om al onder het huidige KP beter en meer gebruik te gaan maken van de boekhoudsystemen van de gebruikers. Nederland zal dit tijdens de Informele Raad voor Concurrentievermogen ook uitdragen. Daarnaast zal Nederland de Commissie ook verzoeken om op korte termijn de beleidslijnen uit de mededeling en de raadsconclusies om te zetten in specifieke voorstellen, voor zover dat bij de herziening van het financieel reglement nog niet is gebeurd, en aan te geven welke maatregelen op korte termijn genomen en geïmplementeerd kunnen worden.

Voor wat betreft de derde soort maatregelen, waarbij zowel regels als de kostenbasis van het KP worden aangepast, plaatst Nederland vraagtekens bij de mogelijkheden voor het financieren van onderzoek op basis van resultaten in plaats van gemaakte kosten. Dit kan nadelig zijn voor onderzoeksprojecten waarbij de onzekerheden over de uitkomsten hoog zijn. Onderzoek kent per definitie een zekere mate van onzekerheid, terwijl een op resultaat gebaseerde financiering (*result-based approach*) impliciet veronderstelt dat resultaat is af te dwingen. Het is daarbij ook zeer goed mogelijk dat het verschuiven naar een op resultaat gebaseerde benadering het kaderprogramma juist ingewikkelder maakt, omdat de administratieve lasten verschoven worden van managers en auditors naar de onderzoekers. De Nederlandse inzet is dan ook om de Commissie te verzoeken eerst verder uit te werken wat zij met deze op resultaat gebaseerde benadering precies voor ogen heeft. Pas dan kunnen de lidstaten hierover een geïnformeerde discussie voeren. Vooralsnog zal Nederland zich, in lijn met de kanttekeningen van de leden van D66, terughoudend opstellen.

De leden van de D66-fractie vragen hoe de mededeling van de Europese Commissie zich verhoudt tot eerdere vereenvoudigingsvoorstellen die de Europese Commissie in 2005 deed. Zij vragen of voorstellen daaruit, die niet door het huidige voorstel worden afgedekt, nog op andere wijze worden geïmplementeerd.

Er zijn onder het Zevende Kaderprogramma (KP7) wijzigingen doorgevoerd die hebben geresulteerd in vereenvoudiging voor de gebruikers. Zo is er al sprake van een vermindering van voorafgaande controles, de invoering van één registratiefaciliteit, de mogelijkheid van certificering van de boekhoudmethode van terugkerende deelnemers, stroomlijning van rapportagevereisten en verbetering van diensten en handleidingen voor aanvragers.

Er is dankzij deze maatregelen onder KP7 al sprake van een kortere termijn voor het toekennen van subsidies en een vermindering van administratieve lasten ten opzichte van KP6. Het blijkt echter dat, zeker voor nieuwkomers, de administratieve lasten bij het indienen van voorstellen en het projectbeheer en het voeren van de projectboekhouding nog steeds hoog zijn. Ook zijn de termijnen voor subsidietoekenning en de betalingstermijnen nog steeds lang. De mededeling gaat dus in op een aantal vraagstukken die ook al speelden in 2005, bij de vormgeving van KP7. De Commissie gaat nu echter een stap verder in haar vereenvoudigingsvoorstellen, onder andere door te kijken op welke wijze beter gebruik gemaakt kan worden van de boekhoudsystemen van de ontvanger en door de discussie op te starten over op resultaat gebaseerde financiering.

De leden van D66 vragen zich af of het kabinet van plan is om bij een discussie over het aanpassen van het financiële reglement ook de problemen rond de «Joint Technology Initiatives» aan te kaarten.

In november 2009 heeft de Commissie een mededeling gepubliceerd over de ontwikkeling van publiekprivate partnerschappen in Europees verband. In deze mededeling wordt ook ingegaan op de gezamenlijke technologie-initiatieven (GTIs; Joint Technology Initiatives). De Commissie geeft aan dat problemen in de uitvoering van de GTIs vaak voortkomen uit de status van EU-orgaan. Die status kan effectieve samenwerking met private partijen in de weg staan, omdat die status verplichte toepassing van regels en procedures vereist die door private partijen als te zwaar worden ervaren. In deze mededeling wordt dan ook de ambitie uitgesproken om de GTIs te verzelfstandigen en in overleg met belanghebbenden te zoeken naar mogelijkheden om het wettelijke en administratieve kader voor GTI's te stroomlijnen. Nederland steunde deze eerdere voorstellen.

In de mededeling over de herziening van het financieel reglement komen de publiekprivate partnerschappen (PPP) op het gebied van onderzoek terug. De Commissie stelt hierin voor om, mede naar aanleiding van de problemen rond GTIs, private instellingen toe te staan om een PPP op te starten en zodanig ook toe te staan om EU-middelen te beheren. Een publiekprivaat samenwerkingsorgaan waarin ook de EU participeert zou daarom niet meer de status van EU-orgaan hoeven te hebben. Dit is in lijn met het eerdere streven om GTIs niet meer als EU-orgaan aan te merken. Bij de verdere behandeling van de herziening van het financieel reglement zal Nederland blijven inzetten op stroomlijning van het juridische en administratieve kader van de GTI's.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Albayrak

De adjunct-griffier van de commissie,
Van der Velden